

Barcelona reivindica i fomenta la memòria democràtica de la ciutat

- » El Comissionat de Programes de Memòria exposa les línies estratègiques de la seva àrea
- » El criteri que sustenta la política memorial del Comissionat és considerar la memòria com un dret civil que ha de garantir la participació de la ciutadania en la construcció de la imatge del passat.
- » Entre els objectius del Comissionat hi ha el d'incrementar i expandir les memòries del passat democràtic popular, ostensiblement deficitari a l'espai públic malgrat el significat positiu que ha tingut en la construcció de Barcelona

» Posar en valor el passat democràtic de Barcelona

Barcelona ha estat escenari central d'alguns dels esdeveniments i de les lluites socials més importants de la història contemporània no només de Catalunya, sinó també de l'Estat espanyol i d'Europa. El moviment obrer o l'antifeixisme i la radicalitat democràtica popular han viscut a la ciutat alguns dels seus moments clau. **El nou govern municipal i el Comissionat de Programes de Memòria es marquen com a prioritat recuperar, mantenir i difondre els fenòmens memorials contemporanis. I fer-ho, des de les institucions municipals però de la mà de la societat civil.**

L'Ajuntament de Barcelona entén la **política de memòria** no com un imperatiu sinó **com un dret civil dels ciutadans a construir la imatge del passat, la seva identitat, i l'Ajuntament ha de protegir i estimular l'exercici d'aquest dret** establint i implementant una política garantista, relativa no tan sols al passat de república, guerra i dictadura que, de manera col·loquial, s'apleguen sota la denominació de «memòria històrica», sinó extensible al conjunt de moviments que, sense límit cronològic, constitueixen la memòria democràtica i constitueixen el patrimoni ètic de la ciutadania en el seu esforç per obtenir cotes més grans de democràcia i d'igualtat. Si el patrimoni és el llegat que rebem dels nostres avantpassats poques coses hi ha més fortament inscrites a les memòries de les classes subalternes que els actes contra tiranies, les rebel·lions i les seves conseqüències.

Tot això constitueix la **memòria democràtica**, el patrimoni ètic d'aquella part de la ciutadania que, amb el seu esforç, ha democratitzat les relacions socials i ha assolit cotes més altes d'igualtat. És aquesta memòria la que, tot i ser rellevant en la història de la ciutat, **té una representació deficitària que cal corregir** en totes les seves vessants.

És amb aquesta finalitat que el Comissionat assumeix espais i institucions vinculats als processos de construcció del coneixement del passat, la seva representació i el seu ús, i disposa de les eines institucionals adequades.

» Pla de Memòria i Història

Sota la Direcció de Memòria i Història com a eix vertebrador i amb la implicació dels equipaments municipals **es desplegaran tot un conjunt de polítiques públiques de la memòria a la ciutat**, tot potenciant la participació ciutadana organitzada (entitats de recerca local, memorialistes...) amb l'objectiu de generar un recerca i reflexió crítica sobre la memòria democràtica.

La ciutat compta amb un ampli ventall d'iniciatives, entitats i col·lectius que treballen per determinar i usar el patrimoni memorial divers. Cal posar-les en valor i elaborar conjuntament nous relats de la memòria de la ciutat, i promoure instruments i programes per a la gestió i la

difusió de la nostra memòria col·lectiva per tal de fomentar les visions plurals i crítiques del passat i del seu significat avui.

El Comissionat de Programes de Memòria es proposa **donar una representativitat més gran al passat democràtic** de la ciutat per tal que la memòria sigui més representativa de la pluralitat i que corregeixi dèficits existents, especialment en el simbolisme de la representativitat democràtica del segle XIX i XX.

Caldrà **fer visibles veus, col·lectius i moviments que han estat sense representació** malgrat la seva importància, donar visibilitat a les lluites obreres, les expressions igualitàries i als moviments socials per l'assoliment de drets civils i a corregir el dèficit en la representació de gènere.

La **Ponència del Nomenclàtor i el Consell Assessor d'Art Públic** reflectiran aquest criteri propositiu en la necessitat d'eliminar elements simbòlics o del nomenclàtor que no són exemplars per a la ètica comuna de la ciutat, en el ben entès que retirar un nom d'un carrer, una placa o un monument, no és una acció punitiva, sinó una decisió ètica, en concordança amb els valor presents, majoritàriament acceptats.

Principals programes/ línies estratègiques

- Desplegament d'estratègies territorials per reconèixer la memòria democràtica de Barcelona
- Celebració d'actes commemoratius d'evocació i reivindicació de la memòria democràtica i els seus valors
- Expressió de la memòria històrica en l'àmbit escolar
- Xarxa d'entitats memorialistes i Portal de la Memòria: amb l'objectiu de promoure la reflexió d'aquest domini de coneixement a través de les activitats impulsades per les entitats que el treballen.
- Coordinació dels programes de difusió i conservació dels equipaments patrimonials
- Ponència del Nomenclàtor
- Consell Assessor d'Art Públic
- Taula de Patrimoni

Equipaments de memòria i història

- El Born [Centre de Cultura i Memòria]
- Museu d'Història de Barcelona
- Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona
- Servei d'Arqueologia Urbana
- Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes
- Castell de Montjuïc
- Biblioteca Pública Arús

» El Born [Centre de Cultura i Memòria]

El Born és un espai històric, un nucli de memòria col·lectiva i un equipament cultural del segle XXI únic a Europa, que conserva en el seu interior el jaciment arqueològic de les cases de part del barri de la Ribera de la Barcelona del 1700 enderrocades per construir una ominosa ciutadella de repressió. Com a nucli de memòria col·lectiva, a El Born es recorden els fets de la Guerra de Successió i del setge del 1714 i les transcendents conseqüències que van tenir per a Barcelona i Catalunya.

Aquest equipament **prossegueix la seva línia de recerca natural**, relativa al conjunt dels vestigis del seu subsòl -en particular els del segle XVIII, abans i després de 1714-, i la difusió, nacional i internacional dels coneixements que pugui generar.

D'altra banda, El Born **es reforça amb una línia nova i rica de recerca i programació relativa a la memòria del passat**, els processos socials en els quals es crea aquesta memòria, la seva gestió i els seus efectes. Els vestigis que conserva expressen un dels fenòmens humans més rellevants, la destrucció per causa política, present en la memòria catalana i europea, i el posterior ressorgiment. És des d'aquest patrimoni que es fonamenta l'ampliació de la recerca i la programació. L'objectiu general és que, a mig termini, s'estableixi el diàleg entre ambdues línies, dotant-se dels recursos organitzatius adequats. En qualsevol cas, la complementarietat és un objectiu estructural que ha de permetre cohesionar la programació.

El Born es defineix com un centre de coneixement integral i de difusió, i incorpora a la seva denominació aquesta dimensió programàtica memorial tot expressant que, a més de centre generador de cultura, és un equipament que incorpora l'estudi i la programació de la memòria política i social del passat des d'una mirada contemporània, des del present.

Aquesta activitat vol **situar El Born dins els circuits internacionals que actuen des de la temàtica memorial**, una de les línies de recerca i programació primordials a la Unió Europea.

Programació:

- Exposició temporal: La plaça, el Born i la ciutat. Desembre 2016 / juny 2017
- Exposició temporal i esplanada: Instal·lació Memòries de la ruïna. 2017
- Exposicions de petit format acompanyades de programació específica. La tortura
- Congrés internacional sobre polítiques de memòria promociat per la UE: *Memòria, ciutadania i solidaritat*. 30 maig /1 juny 2016
- Cursos i cicles de conferències: D.O. Europa; Seminari Sobre la Guerra Civil. Abril / Maig 2016
- Setmana de Novel·la Històrica
- Presentació El Born 3D

Per a la direcció d'aquest equipament està previst impulsar un concurs públic, en la línia de amb que l'ICUB està impulsant o resolent d'altres concursos per a la direcció de diversos equipaments municipals o consorciats.

» Museu d'Història de Barcelona (MUHBA)

Amb l'objectiu de posar a l'abast dels ciutadans les claus de la història de Barcelona i del seu patrimoni des dels seus orígens fins els nostres dies, l'objectiu és fer del Museu un centre de recerca i coneixement acadèmic i internacional, obert a tothom i posant en valor tots els seus centres dependents.

- Casa Padellàs: Mirall de Barcelona
- Plaça del Rei, Via romana Vila de Madrid, Domus d'Avinyó i de Sant Honorat, El Call: de Barcino a Barcelona
- Fabra i Coats (Sala de Calderes) i Fàbrica Oliva Artés: la Barcelona industrial i contemporània
- Vil·la Joana. Casa Verdaguer de la Literatura
- Casa del Guarda. Park Güell
- Refugi 307 del Poble-sec
- Turó de la Rovira

- Projecte "L'electrificació de Barcelona", Oliva Artés
- Projecte 75è Aniversari del Museu d'Història de Barcelona, remodelació Casa Padellàs (2017)
- Reobertura de la Casa Verdaguer de la Literatura, Vil·la Joana (juny 2016)
- Exposició sobre el Neolític a Barcelona Els reptes dels primers pobles pagesos. La prehistòria a Barcelona
- Exposició Reforma Luterana (2017)

» Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Promoure el coneixement i la divulgació del patrimoni documental i de la història de Barcelona és l'objectiu que es marca l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, que té la seu a la Casa de l'Ardiaca, i que complirà 100 anys l'any vinent.

Per tal de difondre el patrimoni documental de la ciutat, es proposa millorar l'accessibilitat i la consulta dels fons impulsant el tractament tècnic i la catalogació dels documents. Així mateix es manté la tasca que té encomanada de garantir la preservació del patrimoni documental que atesora, és a dir de tota la documentació produïda pels òrgans de govern de la ciutat, des de la creació del règim municipal de Barcelona a mitjan del segle XIII fins a l'actualitat.

- Projecte de recollida de testimonis orals de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona (1976)
- 3er Curs-taller sobre l'escriptura de la història: El mite republicà de Barcelona a través dels segles (novembre 2016 – febrer 2017)
- Exposicions del cicle Un Tast de l'Arxiu: Les veus de les dones: guerra, franquisme i transició (maig - octubre 2016) ; 225è aniversari del Diario de Barcelona (novembre 2016 – març 2017)

» Servei d'Arqueologia Urbana

Amb l'objectiu de garantir l'activitat arqueològica preventiva de la ciutat, el Servei cerca facilitar el màxim coneixement del patrimoni arqueològic urbà, tot promovent el seu estudi i protecció. Al mateix temps, el Servei vol incentivar i fer visible la recerca sobre la història i el patrimoni cultural històric de Barcelona a través de programes com el Pla Barcino, principal projecte de recerca i posada en valor del patrimoni romà de la nostra ciutat.

- Continuació dels estudis Estudi Hipogeu de la Gardunya
- Posada en valor de les restes arqueològiques del subsòl del Mercat de Sant Antoni
- Pla Director de la Muralla Romana
- Preparació del Congrés Internacional de Mosaics (2017)

» Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes

El Monestir de Pedralbes presenta unes característiques històriques i artístiques que el converteixen en un edifici patrimonial de referència, un dels millors exponents de l'art gòtic i amb un paper molt rellevant en la història de la ciutat.

- Projecte restitució virtual de l'edifici del Monestir
- Reconstrucció i interpretació de l'Hort Medieval del Monestir dins el projecte "Alimentació i Salut a l'Edat Mitjana"
- Estudi de les pintures murals del conjunt del monestir. Ubicació i estat de conservació
- Finalització restauració Capella de Sant Miquel
- Exposició temporal: M. Mercè Anzizu i Vila (sor Eulària). Una dona de la Renaixença. En commemoració del Centenari de la mort d'aquesta religiosa primera historiadora, museòloga, poetessa, i mecenes del monestir. El fet coincideix també amb la finalització del projecte de reordenació i digitalització de l'arxiu històric del Monestir de Pedralbes.

» Castell de Montjuïc

Consolidació del Castell com a equipament cultural patrimonial que promou la recuperació de la memòria històrica del Castell, de Montjuïc i de Barcelona, alhora que representa un espai ciutadà d'oci i cultura.

- Finalització de les obres de millora i rehabilitació arquitectònica del conjunt monumental dels darrers anys, amb la creació de nous espais i tallers pedagògics, rehabilitació i ampliació dels espais de visita al recinte i millora de l'accessibilitat. Es preveu que els treballs culminin al desembre d'aquest any.
- Exposició sobre el Procés de Montjuïc arran de l'atemptat del carrer Canvis Nous del 7 de juny de 1896
- Cicle "Nits d'Estiu al Castell" per tal de potenciar l'ús lúdic i ciutadà del castell a través de diverses actuacions artístiques.

» Senyalització dels llocs de memòria

L'inventari i la senyalització de llocs de memòria a la ciutat és una altra de les línies d'actuació estratègiques que es proposa el Comissionat. En conseqüència, es prosseguirà amb la tasca que ha anat exercint la Comissió ciutadana per a la recuperació de la memòria dels barris de barraques de Barcelona, que des de fa un anys, promou la recuperació de la memòria i la senyalització dels indrets on van estar aquests barris i que són, a la vegada, un homenatge també als qui van ser els seus habitants.

D'altra banda, s'iniciarà el programa *Memòria insubmisa* que consisteix en elaborar un inventari dels llocs de memòria relatius a esdeveniments, circumstàncies i fets vinculats als moviments populars democràtics dels segles XIX, XX i XXI, tals com els relatius a les bullangues, del segle XIX, la Prefectura de Via Laietana o els espais en els que les dones obreres van protagonitzar tancades de solidaritat amb els vaguistes de les indústries de Barcelona.

» Memòria als barris i treball en xarxa amb les entitats

Un eix substantiu del programa del Comissionat és **fer arribar les polítiques de memòria als barris** i aconseguir una bona implicació i col·laboració establint i treballant tot creant una xarxa en de les entitats que reivindiquen i s'interessen pel patrimoni memorial i el seu coneixement, ús o gestió.

Amb aquesta finalitat, d'una banda es contempla incorporar les reflexions, els debats i les actuacions memorials dins dels equipaments que formen part de la xarxa de ciutat. Així mateix es vol fer arribar als districtes i als equipaments del territori aquestes polítiques i treballar en

xarxa amb les entitats per elaborar una programació de barri, districte i de ciutat i oferir l'assessorament necessari quan calgui.

» **Altres activitats previstes de mandat**

-Inauguració de la remodelada **Plaça en homenatge a Salvador Puig Antich**, a Roquetes, (març 2016)

-Exposició commemorativa sobre la **Llei de l'Amnistia de 1977**

-**14 abril 2016**. Celebració del 85è aniversari de la proclamació de la Segona República Espanyola

-**Exposició sobre Montserrat Roig**. Promogut per l'associació Catalana de Dones Periodistes, amb motiu del 70è aniversari del seu naixement i en el marc de la proclamació de Barcelona com a Ciutat Literària de la UNESCO.

-**19 Commemoració de la victòria antifeixista a cop d'Estat del general Franco** a la Plaça de Catalunya. Gran espai de memòria de la radicalitat democràtica i dels moviments obrers i socials.

-**18 regidors del No**. Acte a La Virreina vinculat a l'oposició de 18 regidors de l'ajuntament de subvencionar cursos de català el 1975, i una instal·lació recordatòria del fet. (maig 2016)

-**Bombardejos de Barcelona**. 2018. Commemoració del 80è aniversari des Bombardejos aeris de Barcelona del 1938 en el context de la Guerra Civil Espanyola.

-**Exposició Arquitectures de la memòria**. Memòria i Art públic. (2018)